

Utrikesutskottets betänkande

1976/77:23

med anledning av prop. 1976/77:147 om Sveriges bidrag till den femte påfyllnaden av Internationella utvecklingsfondens (IDA) resurser jämte motioner

Propositionen

I propositionen 1976/77:147 har regeringen föreslagit riksdagen att

1. godkänna utfästelsen att Sverige skall bidra till den femte påfyllnaden av Internationella utvecklingsfondens (IDA) resurser med totalt 1 239 101 500 kr. för budgetåret 1977/78–1979/80, motsvarande 413 033 833 kr. för vart och ett av budgetåren,

2. godkänna utfästelsen att Sverige skall bidra till övergångsarrangemanget motsvarande den första inbetalningen av Sveriges bidrag till den femte påfyllnaden av IDA:s resurser.

Internationella utvecklingsfonden (IDA) är det viktigaste internationella organet för lån på förmånliga villkor till de fattigaste u-länderna. Av fondens medel går 90 % till länder med en inkomst per inneboende under 265 dollar. IDA gör vidare en omfattande satsning för att förbättra de mest eftersatta människornas levnadsvillkor. Allt detta innebär att fonden intar en central plats i det multilaterala utvecklingssamarbetet.

Fonden tillförs medel genom s. k. påfyllnader. Förhandlingar om den femte påfyllnaden har under våren 1977 lett till en uppgörelse om bidrag till fonden för den närmaste treårsperioden. Den innebär att de fattigaste u-länderna tillförs över 30 miljarder kr. (drygt 7.6 miljarder dollar). En förutsättning för att uppgörelsen skulle komma till stånd var att de traditionella givarländerna, däribland Sverige, utfäste sig att bidra med samma andelar som till den fjärde påfyllnaden. Mot denna bakgrund har regeringen med förbehåll för riksdagens godkännande utfäst ett svenskt bidrag på totalt 1 239,1 milj. kr. eller ca 413 milj. kr. under vart och ett av budgetåren 1977/78–1979/80, varvid det första årsbidraget förfaller till betalning under budgetåret 1977/78. Medel härför har begärts i budgetpropositionen under reservationsanslaget C 1. Bidrag till internationella biståndsprogram.

Överenskommelsen om den femte påfyllnaden beräknas inte ha trätt i kraft vid halvårsskiftet 1977, då innevarande påfyllnadsperiod löper ut. Ett antal bidragsgivande länder har därför enats om att lämna förhandsutfästelser om bidrag, som skall möjliggöra för IDA att, även efter 1 juli 1977 och fram till dess överenskommelsen träder i kraft, fortsätta sin verksamhet utan avbrott. Regeringen har därvid, som förutskickades i budgetpropositionen (prop. 1976/77:100 bil. 6 s. 36) med förbehåll för riksdagens godkännande utfäst sig att delta i detta övergångsarrangemang. Betalningen

av bidraget torde inte behöva göras förrän efter det att den nya överenskommelsen har trätt i kraft i sin helhet. Med hänsyn härtill föreslås att den svenska förhandsutfästelsen skall motsvara den första inbetalningen av Sveriges bidrag till den femte påfyllnaden.

Motionerna

I motionen 1976/77:1661 av fru Lewén-Eliasson m. fl. (s) hemställs att riksdagen beslutar att Sveriges bidrag till den femte påfyllnaden av Internationella utvecklingsfondens (IDA) resurser skall vara totalt 960 milj. kr. för budgetåren 1977/78–1979/80, motsvarande 320 milj. kr. för vart och ett av budgetåren.

I motionen 1976/77:1670 av herr Werner m. fl. (vpk) föreslås att riksdagen beslutar

1. att avslå propositionen 1976/77:147
2. att uttala att Sverige bör utträda ur världsbanksgruppen.

Utskottet

Utskottet har tidigare i vår behandlat frågan om Sveriges bidragsgivning till Internationella utvecklingsfonden (IDA) under dess femte påfyllnadsperiod på grundval dels av förslagen därom i årets budgetproposition, dels av preliminära uppgifter om den under mellantiden träffade förhandlingsuppgörelsen mellan de bidragsgivande länderna. På utskottets förslag (UU 1976/77:17) godkände riksdagen de förhandsdispositioner för fortsatta svenska bidrag till IDA som angetts i budgetpropositionen och avslog samtidigt de motionsyrkanden i vilka föreslagits lägre bidrag eller inga bidrag alls. Riksdagen avslog vid samma tillfälle ett motionsyrkande om Sveriges utträde ur världsbanksgruppen.

De utfästelser gentemot IDA som nu underställs riksdagen för godkännande i propositionen 147 motsvarar de uppgifter om förhandlingsuppgörelsens innehåll och därav följande förpliktelser för svensk del som preliminärt delgavs utskottet i slutet av mars och som relaterats i ovannämnda betänkande. Likaså överensstämmer yrkandena i motionerna 1661 och 1670 i huvudsak med de ändringsförslag i motionerna 1057 och 338 som behandlades i samma betänkande. I sistnämnda motion förekom även förslaget om Sveriges utträde ur världsbanksgruppen.

Utskottet konstaterar vidare att de medel som riksdagen i början av denna månad anvisat för bidrag till internationella biståndsprogram (reservationsanslaget C 1 under tredje huvudtiteln) beräknats på sådant sätt att de bland andra ändamål täcker den del av Sveriges sammanlagda bidrag till IDA:s femte påfyllnad som enligt propositionen 147 och det överenskomna övergångsarrangemanget skall utbetalas under budgetåret 1977/78.

Utskottet har i sitt förut angivna betänkande UU 1976/77:17 sålunda

i sak redan tagit ställning för den bidragsnivå m. m. och det övergångsarrangemang vars formella godkännande begärs i propositionen 147. Utskottet avstyrkte även förslaget om utträde ur världsbanksgruppen. Mot denna bakgrund tillstyrks förslagen i propositionen i fråga och avstyrks motionerna 1661 och 1670.

Utskottet hemställer därför att riksdagen

1. avslår motionen 1976/77:1670, yrkandet 2, om Sveriges utträde ur världsbanksgruppen,
2. med bifall till propositionen 1976/77:147 och med avslag på motionerna 1976/77:1661 och 1976/77:1670, yrkandet 1,
 - a) godkänner utfästelsen att Sverige skall bidra till den femte påfyllnaden av Internationella utvecklingsfondens (IDA) resurser med totalt 1 239 101 500 kr. för budgetåren 1977/78–1979/80, motsvarande 413 033 833 kr. för vart och ett av budgetåren,
 - b) godkänner utfästelsen att Sverige skall bidra till övergångsarrangemanget motsvarande den första inbetalningen av Sveriges bidrag till den femte påfyllnaden av IDA:s resurser.

Stockholm den 24 maj 1977

På utrikesutskottets vägnar

ALLAN HERNELIUS

Närvarande: herr Hernelius (m), fru Lewén-Eliasson (s), herr förste vice talmannen Bengtson (c), fru Nilsson i Kristianstad (c), herrar Palm (s), Åberg (fp), Göransson (s), fru Jonäng (c), herr Hellström (s), fru Sundberg (m), herrar Korpås (c), Wirmark (fp), Lidbom (s), Silfverstrand (s) och Andersson i Gävle (s).

Reservation

av fru Lewén-Eliasson, herrar Palm, Göransson, Hellström, Lidbom, Silfverstrand och Andersson i Gävle (samtliga s) som anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 2 börjar med "Utskottet konstaterar" och på s. 3 slutar med "och 1670" bort ha följande lydelse:

I motionen 1661 yrkas sålunda ånyo att de årliga svenska bidragen till IDA:s femte påfyllnad bestäms till 320 milj. kr., vilket skulle innebära en höjning med ca 68 milj. kr. i förhållande till de årsbidrag som utgått under den fjärde påfyllnadsperioden.

Utskottet vill erinra om att den hittillsvarande svenska bidragsandelen

tillkommit som ett resultat av särskilda omständigheter, för vilka närmare redogjordes i fjolårets biståndsbetänkande (UU 1975/76:14). IDA-bidragen får emellertid, i likhet med bidrag till andra internationella biståndsprogram, avvägas mot andra angelägna biståndsinsatser.

Mot denna bakgrund synes det naturligt att de svenska bidragen till IDA:s femte påfyllnad begränsas till 320 milj. kr. per år och att den besparing på ca 93 milj. kr. som därmed uppstår i jämförelse med regeringens förslag om ett årsbidrag av ca 413 milj. kr. används för att ytterligare förstärka det svenska stödet till befrielseströrelserna och de s. k. frontstaterna i södra Afrika samt för återuppbyggnadsarbetet i Indokina, på sätt som närmare utvecklats i den förut behandlade motionen 1057. Det torde få ankomma på regeringen att besluta om de sålunda frigjorda medlens närmare fördelning på angivna huvudändamål.

Regeringen begär att riksdagen skall godkänna regeringens förhandsutkastelse att bidra till ett övergångsarrangemang för att säkra IDA:s verksamhet fram till den tidpunkt då överenskommelsen om den femte påfyllnaden träder i kraft. Som framhålls i motionen 1661 bör Sverige delta i övergångsarrangemanget motsvarande den första inbetalningen av Sveriges bidrag till den femte påfyllnaden, dvs. med 320 milj. kr.

Utskottet tillstyrker därför motionen 1661 men avstyrker motionen 1670.

dels att utskottets hemställa i momentet 2 bort ha följande lydelse:

2. med ändring av förslagen i propositionen 1976/77:147 samt med bifall till motionen 1976/77:1661 och med avslag på motionen 1976/77:1670, yrkandet 1, beslutar att Sveriges bidrag till den femte påfyllnaden av Internationella utvecklingsfondens (IDA) resurser skall vara totalt 960 milj. kr. för budgetåren 1977/78–1979/80, motsvarande 320 milj. kr. för vart och ett av budgetåren.